

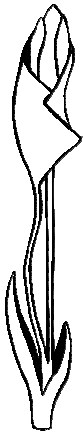
Heleen de Weger

Cirkels boven het dal

GIGNOMAI

Uitgeverij Gignomai
Zutphen

Gignomai: werken aan wording

© 2014 Uitgeverij Gignomai - Zutphen

I: www.gignomai.nl

E: uitgeverij@gignomai.nl

Titel: Cirkels boven het dal

Auteur: Heleen de Weger

Foto's op de omslag: Anna Sophie Alderliesten

Omslagontwerp en lay-out: Franc Müller

ISBN: 978-90-78596-06-6

1e druk oktober 2014

Het binnenwerk is gedrukt op Bio-top papier

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, (foto)kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No part of this document may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, including but not limited to electronic, mechanical print-outs or photocopying or in any other way, without prior written approval from the publisher.

Zie voor bestellen en/of informatie over andere uitgaven onze website:
www.gignomai.nl

Voorwoord

Ook al hebben een aantal bestaande personen en gebeurtenissen meer of minder model gestaan voor sommige personen en gebeurtenissen in dit boek, de lotgevallen zoals ze hier beschreven worden zijn volledig ontsproten aan de creatieve fantasie van de schrijfster.

Graag wil ik op deze plek mijn fantastische kinderen bedanken. En ook John Riedijk†, Nard Besseling, Tineke Croese en Franc Müller. Zonder jullie enthousiasme, jullie intensieve inbreng en jullie warme vertrouwen, was dit boek niet geboren en nooit geworden wat het nu is.

H.d.W., oktober 2014

De verhuizing

Halverwege de rit, toen de eerste heuvels opdoemden, begon het te sneeuwen. Eerst zachtjes, maar al gauw werden de vlokken dikker. Markes keek ernaar door de voorruit van het busje. Het was alsof er een voortdurend bewegende muur van vlokken op hem afraasde. De snelste en slimste bogen net op tijd af. De andere vlogen blindelings te pletter tegen het glas, waar de ruitenwissers ze genadeloos opzij schoven.

Zijn moeder zat achter het stuur. Ze tuurde geconcentreerd en tegelijkertijd afwezig in de dansende massa. Naast hem zat zijn broer Til te slapen, met zijn hoofd leunde hij achterover tegen bank en ruit.

Markes dacht aan de verhuiswagen, ergens achter hen op de eindeloze snelweg. Hij stelde zich voor hoe die ingesneeuwd zou raken, ingepakt tot ver over de wielen in alsmaar meer sneeuw. En hoe dan zijn vader en de chauffeur een gat zouden maken in het dak, een stuk kachelpijp erdoor zouden steken, de houtkachel zouden vrijmaken en aansluiten, de doos met pannen zouden zoeken, en dan dikke warme erwtensoep zouden koken...

Hij merkte dat hij honger had.

‘Wanneer stoppen we?’

‘Nog niet,’ antwoordde zijn moeder terwijl ze een blik in de achteruitkijkspiegel wierp. ‘Zolang ik nog kan rijden wil ik zo ver mogelijk zien te komen. Wie weet hoe lang die sneeuwstorm nog doorgaat.’

‘Mag ik wat lekkers?’

Zijn moeder graaide zonder te kijken met haar hand in de tas naast zich en haalde een banaan tevoorschijn. Terwijl Markes probeerde tegelijk met de schil de draadjes er af te pellen, dacht hij weer aan de gestrande verhuiswagen.

Eigenlijk zou je daar best in kunnen wonen, waarom niet? Hij zou het wel willen. Als ze dan toch weg moesten uit het oude huis, waar hij alle hoekjes en geuren en geheimzinnige plekjes kende, weg van

de school waar hij al vanaf dat hij een kleuter was iedere dag met zijn broodtrommeltje naar toe stapte, waar iedereen hem kende, zelfs de vervelendste kinderen, waar hij alle juffies en meesters bij de voornaam noemde, als hij dan toch niet langer over de schutting kon klimmen in plaats van door de poort te gaan - al die dingen... dan maakte het toch allemaal niks meer uit. Bovendien, zonder Holger, zijn allerbeste vriend, was er eigenlijk niets meer leuk. Hij kende Holger al van toen ze beiden nog baby's waren en samen door de box kropen. Hij wist dat nog heel goed, al zei iedereen dat dat niet kon. Bij de gedachte aan Holger leek het raampje naast hem ineens te beslaan. Hij veegde erover met de mouw van zijn dikke trui. Toen dat niet hielp wreef hij over zijn ogen. De sneeuwmuur werd nu zo dik dat zijn moeder langzamer moest gaan rijden. Van heuvels was allang niets meer te zien, hooguit iets te merken nu en dan, soms voelde hij hoe de weg omhoog en weer omlaag ging. Even flitste de gedachte door Markes' hoofd: straks is alles verdwenen, geen weg meer, geen heuvels meer en ook geen huisje meer dat kaal, leeg en koud op ons en de verhuishagen staat te wachten. Die gedachte deed hem op een of andere manier goed. Plotseling schoot hem iets te binnen.

'Hebben we de sleeën eigenlijk wel meegenomen?'

'Wat dacht je, de schuur is echt helemaal leeg hoor!'

Intussen begon Til zich steunend uit te rekken. Hij strekte zijn armen uit en ook een beetje zijn benen, die hem niet konden dragen.

'Zijn we er al bijna?' vroeg Til.

'Nou, nee... En op deze manier schiet het ook niet erg op. Maar mooi is het wel, vind je niet?!'

'Ik word er duizelig van,' zei Til.

Markes bekeek zijn broer van opzij. Het is net of ik twee broers heb als ik naar Til kijk, dacht hij. Als ik zijn ogen zie, ken ik hem heel goed. Maar als ik zie hoe onhandig hij zijn hand beweegt of als ik eindeloos moet wachten tot hij zijn zin heeft uitgesproken, dan zou ik hem het liefst omduwen. Vaak voelt dat zo, maar niet altijd. Gelukkig dat Pelle er nog is, ook al is hij eigenlijk nog te klein. Het is trouwens wel lekker rustig dat hij nu met papa meerijdt. Maar grappig is hij wel.

De bus reed nu heel langzaam. Een steil, wit besneeuwd stuk weg kroop vóór hen tegen de helling op. Links en rechts minderden de

auto's vaart. Een grote vrachtwagen bleef stilstaan en deed zijn alarmlichten aan.

'Nou jongens, de eerste de beste parkeerplaats is voor ons. Dit is niet leuk meer,' zuchtte zijn moeder, terwijl ze nog eens terugschakelde. Na een uitgebreide stop met warme chocolademelk, boterhammen met ei, mueslirepen en dampende koffie op een overvolle parkeerplaats, had Markes' moeder, Mayke, de thermosflessen weer ingepakt en waren ze de snelweg weer opgedraaid. Het sneeuwde nu minder hard, het zicht was beter. Langs de weg stonden heel wat gestrande auto's en op de andere weghelft zagen ze de eerste strooiauto in actie. De hoge naaldbomen hadden sneeuwpakken aan en staken wit-zwart af tegen de loodgrijze hemel, waaruit nog steeds sneeuw lekte. De dorpjes in de verte leken in hun kragen weg te duiken.

Dat deed Til ook. Zijn voeten waren inmiddels ijskoud geworden. Hij had er maar niets van gezegd, er was nu toch niets aan te doen. Hoewel hij voelde dat deze hele verhuisonderneming ergens voor nodig was, zag hij de zin ervan tot nu toe niet in. Markes was in een van zijn avonturenboeken gedoken en zag of hoorde niets meer. Hij, Til, was geen boekenwurm. Letters zeiden hem niet veel. Eigenlijk vond hij het maar een rare uitvinding, krabbels op papier schrijven en dan zeggen: dat spreek je zo en zo uit. Waarom moest je het opschrijven als je het ook kon zeggen? En wat je niet kunt zeggen, kun je ook niet schrijven, vond Til. Liever las hij in de wolken, in de stemmen van mensen, in het geruis van stromend water of in de stilte van de nacht, als hij met open ogen in bed lag te luisteren naar de geluiden van het huis. En iedereen mocht er van zeggen wat hij wou, maar Til wist dat hij op die manier minstens zoveel las als anderen deden in alle boeken van de wereld. Misschien las hij nog wel meer - ook dingen waar geen woorden voor waren... Enge dingen en mooie, geheimzinnige; gevaarlijke dingen, lieve, sterke, warme, kriebelige... Zijn juf begreep dat. Terwijl hij in de dwarrelende sneeuwvlokken staarde, verschenen haar glimlachende gezicht en haar ogen, die zeiden: 'Is het niet zo, Til?'

Tils ogen vulden zich met zoute, stille tranen: 'O juffie, ik wilde niet. Dat weet je toch, hè?' Van het allereerste begin af wilde hij niet, toen zijn ouders hem en zijn twee broers bij zich in bed namen en vertelden van DE VERHUIZING. Een tijd lang rolde dat woord door

hem heen. Eerst in zijn mond, toen naar zijn buik, door zijn handen, over zijn rug en tenslotte naar zijn ogen. 'En mijn school dan,' had hij gezegd, 'en juffie dan? Het kàn niet!' Maar ergens in zijn zwakke benen voelde hij dat het wèl kon, dat het zelfs moest. Maar die benen konden hem niet dragen.

Het sneeuwde nu niet meer. Op een paal zat een roofvogel, zo groot als Til nog nooit had gezien. Een ogenblik keken ze elkaar recht aan. Toen was het busje al voorbij geflitst. Zijn moeder had de radio zachtjes aangezet. Als we het maar snel warm krijgen in dat nieuwe huisje, dacht Til, terwijl hij de smeedijzeren houtkachels voor zich zag die daar stonden.

Pelle zat tussen zijn vader en de verhuishwagenchauffeur in. Hij hield zich doodstil, alsof iedere beweging de zwaarbeladen wagen aan het roetsjen zou kunnen brengen. Gespannen staarde hij naar het smalle, steil naar beneden lopende weggetje voor hen. Als dat maar goed ging. Hij moest er niet aan denken. De hele eindeloze reis was de reuzentruck met al hun spullen zonder ongelukken over heuvels en dalen door sneeuwstormen en sneeuwblubber getuft. En nu op het laatst nog zo'n doodenge helling, terwijl hij beneden in het dal het huisje, hùn huisje, al zag liggen. Met de slee, ja, met de slee, dat was een ander verhaal, dat ging hij straks meteen proberen.

Even durfde hij om zich heen te kijken. Tof, zoveel hellingen! Aan de overkant, boven hen, zag hij de bosrand die donker afstak tegen de nu lichtgrijze hemel. Links was een oude boomgaard met kale appelboom-mevrouwijtjes, rechts een weiland zonder prikkeldraad. Maar oei, nu slipte de wagen een stukje! De chauffeur zocht op het smalle weggetje de rulste sneeuw op. Als een trage maar sterke slak kroop de grote wagen het laatste stukje om de vijver heen, naar het achtererf.

Toen de motor eindelijk was afgezet, suisde de stilte in Pelles oren. Het portier ging open. Pelle bleef nog zitten. Hij hoorde niets, behalve een enkel vogelgeluid en het zuchten van de wind in de top van de hoge boom naast het huis. Of was er toch nog iets? Wat was dat? Snel klauterde Pelle nu toch de cabine uit en bleef stilstaan om goed te luisteren. Daar, achter de oude schuurdeur, kwam het daar vandaan? Hij glibberde op de stal af, het geluid werd sterker. Speurend keek Pelle om zich heen. Hij zag nog meer oude schuren,

het huisje waarin papa en de chauffeur waren verdwenen en de verhuiswagen, die hem een groot stuk zicht benam. Zou hij durven kijken? Nee, eerst moest Markes dit weten. Zo goed en zo kwaad als dat ging door de sneeuw rende hij naar de deur van het huis. Ons huis, dacht hij op de drempel. En hij maakte een luchtsprongetje.

*Ik wist het wel...
Ze zouden komen...
Vroeger of later
zouden ze terugkomen
naar deze plek
Allemaal
Ik hoorde
hoe de winden het fluisterden
in de bomen en het hoge gras
Ik voelde
hoe het trilde door de luchten
De sterren
leken erop te wachten
De dieren
keken ernaar uit
En ik
ik wachtte erop
Lange, lange jaren
Tot ik zag
hoe het busje en de verhuiswagen
langzaam hierheen gekropen kwamen
over de besneeuwde wegen
En hoe de sneeuwstorm,
waar ze dwars doorheen moesten
hun het zicht belemmerde
En nu is het dan zover!
Ze zijn er!
Eindelijk
Wat word ik daar blij van!
En dan die kleinste jongen...
Hij ging al meteen
op de schuur af!
Dat is heel goed
Want zolang
er geen mensen zijn
die zich het lot van deze plek aantrekken
zal het hier immers winter blijven!*

*Wat lang geleden gebeurde
weet niemand meer
en toch –
toch ligt het als een koude schaduw
over dit huis
dat nu hun huis is
Ik hoop
dat het anders wordt
dat het nu lente wordt
nu Per gekomen is
met Mayke
en de jongens
Ik hoop
dat zij licht kunnen brengen
kleur en vrolijkheid
Ik ken ze niet allemaal even goed
Al weet ik heel goed
dat ze allemáál hun lichte
en hun duistere kanten
met zich mee dragen,
van één van hen
ken ik die beter
Ik zal hen zeggen...
tenminste...
ik zou hun
willen zeggen...
Ach
ze weten niet eens
dat ik er ben...
Ze weten geen van allen
dat ik...
dat ze...
dat ik hun iets
te zeggen heb...
Hoe kan mijn stem
hen toch bereiken?*

Hoog boven Pelles hoofd, op de westelijke, steilste helling, cirkelde een reusachtige wouw majesteitelijk zijn rond, voor hij neerstreek op een balk van een hut die vrijwel niet te zien was. De oude man die voor die hut stond, keek hem aan, krabde eens in zijn baard en mompelde:

'Dat zijn ze dus, Akaja. Welaan, we zullen zien.'

De vogel strekte één vleugel en knikte voordat hij hem weer invouwde.

Samen hadden ze toegekeken, de vogel en de man, toen ze in het dal het geronk van auto's hadden gehoord. De man had met zijn lichte, scherpe ogen de gestalten die uitstapten dichterbij gehaald: een grote rechte vrouw met blonde haren en een lach om haar mond tilde een jongen van een jaar of twaalf uit het busje. Hij zag de lichtgroene, diepe ogen van de jongen en knikte goedkeurend. De tweede jongen was groter en sterker, maar iets jonger. Hij had bedachtzame kijkers onder zijn donkere krullenbos. Even later zag hij een man met donker haar en iets onzeker in zijn stap. Tenslotte zag hij de kleinste jongen, blond en met rode wangen. Die moest ongeveer zes jaar oud zijn, hij leek nogal lang voor zijn leeftijd. Peinzend sloeg hij hen gade toen ze het huis binnengingen, deze nieuwe bewoners in het dal. Toen de oude man zijn hut weer binnenstapte, was er op de plek waar hij had gestaan niets anders meer te zien dan een steil stukje beboste helling, dat even oplichtte in het late licht van deze winterse namiddag.

In het nieuwe huis

Die eerste nacht sliepen ze allemaal op matrassen op de grond, behalve de chauffeur, die sliep in de cabine van zijn verhuishuis. Hij had samen met Per en Mayke 's avonds nog zoveel mogelijk spullen uitgeladen en in de grote schuur neergezet. De tafel met een paar stoelen en het allernodigste aan keukengerei stonden ook al in de ruime eetkeuken met de kleine raampjes. Per en Markes hadden de kachel aangemaakt en toen de kinderen op hun matrassen lagen, was het al behaaglijk warm in het huis. Het laatste wat Markes meende te zien voordat hij wegzeilde naar de sterren, was een grote vogel die boven zijn hoofd rondjes cirkelde, alsof hij de wacht hield. Til had weer warme voeten en droomde van een verlaten kasteel met overal deuren en lege kamers. Toen hij in een van de kamers een groot oranje vuur zag branden, schrok hij met een gil wakker. In de keuken hoorde hij de stemmen van Per en Mayke en na een paar verwarde minuten sliep hij weer in.

De volgende ochtend werden de kinderen vroeg wakker van het witte licht dat in de kamer scheen. Het was zo wit door de weerkaatsing van de sneeuwdeken die op de hellingen lag. Pelle stond meteen op blote voeten naast zijn matras en porde Markes op om mee naar buiten te komen. Markes gaapte en wreef de slaap uit zijn ogen, maar sprong zijn broertje voorbij de keuken in, want hij wilde Pelle vóór zijn als het vuur aangemaakt moest worden. In de keuken was het bibberkoud geworden, ook al smeulde er nog een klein beetje as op het rooster in de kachel. Te weinig om de boel weer brandend te krijgen, dacht Markes. Papa moest erbij gehaald worden. Maar die draaide zich nog eens behaaglijk om en op Markes' dringende oproep zei hij alleen maar: 'Nog véééél te vroeg...'

Maar daar vergiste Per zich! Hij had niet aan Mayke gedacht, die vond dat er nog erg veel uitgeladen moest worden voordat de verhuizer terug kon rijden! En ook als ze nu de kachel zouden

aanmaken, was het huis immers nog niet meteen warm! Dat zou zeker nog wel een tijdje duren. Voordat Mayke met nog meer redenen zou komen om hem uit bed te krijgen, gaf Per het al op. Zuchtend bewoog hij zich onder het warme dekbed vandaan. Met zijn drieën hadden ze het vuur snel weer brandend. Nog lang niet alle vertrouwde spullen waren uit de dozen tevoorschijn gekomen, en dus ontbeten ze zo goed en zo kwaad als het ging. Daarna pakten de jongens zich dik in, haalden de sleeën te voorschijn, ook die waarop Til kon zitten, en verdwenen door de achterdeur.

Buiten hoorde Pelle weer dat eigenaardige geluid bij de schuur. Met Markes en Til erbij durfde hij er wel op af te gaan. Behoedzaam naderden ze de oude schuurdeur. Markes rammelde er wat aan, maar zonder effect. Toen zag Til een gammele grendel die het geheel op zijn plaats leek te houden. Voorzichtig schoof Markes hem omhoog terwijl Pelle de deur tegen hield. Ineens werd het geluid veel sterker. Ze zagen wel honderd kippen in de schuur. Die waren met zijn allen genoeglijk aan het kloeken geweest, maar toen er een spleet daglicht in hun verblijf viel, begonnen ze van schrik hard te tokken.

Markes was een beetje teleurgesteld, maar Pelle werd steeds nieuwsgieriger.

‘Zullen we naar binnen gaan?!’ vroeg hij opgewonden.

‘Nee, kom, we gaan sleeën. Daar is een hele mooie helling.’

‘Maar misschien liggen er wel eieren, joh!’

‘Zal wel, maar die zijn toch niet van ons,’ hield Markes vol. ‘Kom, we gaan.’

En hij reikte Pelle de touwen van de twee sleeën aan, terwijl hij zelf Til de heuvel begon op te trekken.

Het had inderdaad stevig gesneeuwd. Het pak dat er lag was dik genoeg om zo vaak als ze wilden lekker naar beneden te kunnen suizen. Na een tijdje hadden Markes en Pelle geen zin meer om Til telkens naar boven te trekken. Til vond dat niet erg, hij genoot er ook van om naar de wilde toeren van zijn broertjes te kijken, die steeds nieuwe manieren bedachten om naar beneden te roetsjen zonder in de sneeuw te belanden. Ondertussen dwaalden zijn blikken over de heuvels om hem heen, die bedekt waren met sneeuw en zwarte bossen. Er was geen huis te bekennen, behalve dan het hunne, dat daar beneden als een dopje tussen staldopjes gemoedelijk een

straaltje rook lag uit te blazen. Of toch, daar, halverwege het weggetje dat naar boven liep, was daar toch nog een ander huis? Hij kon het van hieruit niet goed zien. Bovendien trok een grote vogel zijn aandacht, die boven de hoogste en steilste heuvel sierlijke cirkels trok. Opeens merkte Til dat hij het koud kreeg. Voorzichtig begon hij zijn slee de heuvel af te sturen naar het dopje dat langzaam weer de vorm van hun huis begon aan te nemen. Al gauw renden ook Markes en Pelle achter hem aan. Hun magen begonnen te knorren. Al leek hun huis uit de verte niet groter dan een notendopje, van dichtbij was het helemaal niet zo klein. Het waren eerder de heuvels er omheen die zo groot waren, waardoor ze het allemaal steeds over 'ons nieuwe huisje' hadden gehad. Behalve de eetkeuken was er een ruime woonkamer, met een dikke steunbalk in het midden, en hadden de broertjes elk een kleine slaapkamer voor zichzelf. Dan was er nog de wat grotere slaapkamer van Per en Mayke en een kamertje waarin de enige trap van het huis stond, de trap naar de vliering. Mayke vond dat heel praktisch, een huis zonder echte bovenverdieping, zo kon ze tenminste iedereen in de gaten houden, zei ze lachend. Dan had je nog de schuur, de enige ruimte met grotere ramen. Daar hadden ze al het huisraad uit de verhuisauto opgeslagen. Maar nog steeds waren er genoeg geheimzinnige nisjes, hoekjes en muurtjes over die je uitnodigden om spannende spelletjes te spelen.

Maar daarvoor hadden de jongens voorlopig nog geen tijd. Markes vroeg of de cacao al was uitgepakt en maakte toen voor iedereen lekkere warme chocolademelk. Pelle vond om de vijf minuten dat er dringend een blok hout op het vuur gelegd moest worden. En Til vroeg zich af wanneer zijn tas met knuffelvrienden boven water zou komen. Per besprak de laatste dingen met de chauffeur van de verhuishwagen. Mayke sloeg een sjaal om en ging met haar warme beker naar buiten. Voor de voordeur bleef ze staan. Ze keek uit op de westelijke helling. De hoogste, de steilste en de stilste ook, zo leek het wel. Het dal zag er hier heel anders uit dan bij de achterdeur. Terwijl ze daar zo stond en luisterde naar de stilte van de besneeuwde heuvels, was het net alsof de helling ook naar haar keek, met een vragende blik. Wat zal het leven hier ons brengen? vroeg Mayke zich af. Ze werd zich er plotseling van bewust, nu de ergste hectiek van de verhuizing achter de rug was, hoe er dwars

door alle spanning en vermoeidheid heen steeds een onderstroom van hoopvolle verwachting was geweest. Die had haar de vleugels gegeven waarmee ze deze hele onderneming was aangegaan. Zouden haar verwachtingen bewaarheid worden? Ze kon ze niet eens concreet benoemen. Het was meer een kleur, een licht waarin deze hele stap op de ondergrond van haar handelen aanwezig was. Plotseling liep er een koude rilling over haar rug. Ze trok de sjaal dichter om zich heen en stapte weer naar binnen.

*Het is heerlijk
dat hier nu weer mensen wonen
dat er kinderen zijn!*

*Het begint ook al echt
hun eigen huis te worden*

*Mayke heeft
voor alle ramen
gezellige gordijnen gehangen*

*Per heeft
in de woonkamer
houten banken getimmerd*

*Een extra houtkachel
verdrijft de kilte
uit de muren*

*En dat doet me heel goed
Het zal niet lang meer duren
of de kinderen
zullen zich buiten
net zo thuis voelen
als binnen*

*Laat hun geroep, geruzie en gelach
maar schallen door het dal
en rollen door de ruimtes van het huis!*

*Maar nu ik ze hier zie
die jongens van Per
moet ik ook steeds weer denken
aan die andere jongen
niet zoveel ouder dan zij*

*Die jongen
die lang geleden
zijn huis juist kwijt raakte
zijn thuis*

*Kai
heette die jongen*

*Ja
Kai heette hij...*

Kai vlucht uit de stad

et een schok schrok Kai wakker... er liep iets over zijn hals. Was het een muis? Of een rat?! Hij kon het niet goed zien. Het laatste stompje kaars was gedoofd en de luiken zaten nog steeds dicht. In elkaar gedoken bleef hij liggen. Hij wilde het zich helemaal niet herinneren, maar de beelden kwamen vanzelf. Telkens zag hij weer het vertrokken,

wanhopige gezicht van zijn moeder, toen ze het kleine slaapvertrek uit wankelde waar zijn vader lag. Steeds opnieuw zag hij haar wijd opengesperde ogen in hun holle kassen, de dikke bulten in haar hals. Die ogen en die bulten, die hem leken te willen vertellen van die vreselijke ziekte, de pest, die als een ongreijbaar spook ook hun huis was binnen gedrongen. Fluisterend was het over haar lippen gekomen. '... Hij is dood...'

Ze had haar mond opengesperd voor een schreeuw waar ze de kracht niet meer voor had, en toen was ze neergezakt op de bank naast de houten tafel en heel zachtjes voorover gegleden. Over die tafel. 'Mama...?!' had Kai met vreemd schorre stem geroepen, 'mama...!' Maar ze had niet meer geantwoord. Haar ogen bleven open en zagen niets meer.

Het had even geduurd voor Kai begreep dat ook zij dood was. Hij had aan haar geschud, haar geroepen, haar op haar schouders geslagen... en was toen weggekropen in een hoekje van de kamer. De luiken waren nog niet open geweest. Hij had ze maar dicht gelaten, de hele dag. Telkens had hij gekeken, telkens dacht hij dat hij haar zag bewegen, had hij gehoopt dat ze op zou staan. Hij had kaarsen aangestoken toen er geen licht meer viel door de kieren van de luiken. Daarna moest hij in slaap gevallen zijn.

Hij hoorde het getrip van kleine pootjes. Verder niets. Het was pikdonker in de kamer. Hij voelde ook niets. Hij dommelde weer in. Tot gerammel aan de voordeur hem opschrikte. Er viel nu een reep vaal licht door de kieren in de luiken. Wat was dat? Mannenstemmen. De doodgravers, schoot het door hem heen, ze komen kijken of hier ook doden zijn. Hij hoorde hoe ze de deur opentraptten. Ze dachten zeker dat er geen levende ziel meer in het huis zou zijn. Daar hoorde hij ze al naar het kleine slaapvertrek stommelen. Zonder er bij na te denken flitste hij de kamer uit, de voordeur door, de schemerige straat op. Eenmaal buiten in de ochtendlucht onder een nog vaalbleke hemel, zette hij het op een lopen. Weg van die stank, die hij nu pas rook, en die niet alleen in de kamer was, maar ook in zijn kleren en in zijn neusgaten zat. Hij rende en rende maar. Zonder op te letten waar hij liep, vond hij zijn weg door de nauwe steegjes. Toen hij de stadspoort bereikte en de verdwaasde poortwachter achter zich had gelaten, rende hij nog steeds.

En rennen kon hij. Van alle jongens uit de buurt was hij de snelste. En hield hij het het langste vol. Dat kwam hem nu goed van pas.

Dagenlang rende hij. Eerst door de velden en toen door de bossen. Hij rustte alleen uit bij een beekje, om wat te drinken, of als hij een struik met bessen vond, zodat hij wat kon eten. Pas toen hij de bossen achter zich had gelaten en hij heuvels voor zich zag, zo ver als hij kon kijken, was hij langzamer gaan lopen. Toen hij eindelijk het vissersdorp aan de zee bereikte, kon hij zich alleen nog maar voortsleepen. Zijn broek was gescheurd, zijn voeten zaten vol wonden.

Zo vond een visser hem, toen die in de late namiddag terug kwam van het strand waar hij zijn netten had zitten maken. De man zag meteen dat de jongen er slecht aan toe was. Hij legde zijn netten naast zich neer en sprak de jongen aan. Maar die keek hem met koortsige ogen aan en kon geen woord uitbrengen

De eerste dagen in de hut van de visser sliep Kai alleen maar. Al gauw zakte de koorts en kwam hij weer op krachten. Maar veel zeggen deed hij nog steeds niet. De man had zijn naam genoemd, Winnehald, en de jongen naar de zijne gevraagd. Dat hij Kai heette en twaalf jaar oud was, dat was alles wat hij uit hem kreeg. Hij vermoedde dat de

jongen uit het gebied kwam waar de pest heerste. Maar toen de koorts zo snel zakte en hij geen bulten vond, ook niet nadat hij hem grondig had onderzocht, vond hij het beter om niet verder aan te dringen. Het was Winnehald wel duidelijk dat de jongen het nodige had doorstaan. En dat de bulten niet op zijn lichaam zaten, maar in zijn hart, dat begreep hij ook. Hij stelde dus geen vragen meer. Hij nam de jongen mee als hij ging vissen op zee en leerde hem hoe hij netten moest repareren.

De zeelucht en de ruimte deden Kai goed. Hij begon om werkjes te vragen als hij even niets te doen had. Op een winderige ochtend zag Winnehald hoe hij zat te spelen met Markes, een dreumes van een jaar of anderhalf met een grappig wipneusje, die nog nauwelijks kon lopen. Hij probeerde dat wel, maar struikelde dan meer over zijn beentjes dan dat hij vooruit kwam. Hij woonde een paar hutten verderop. Kai bouwde een kasteel van zand voor het kind, dat daar kraaiend enthousiast over was. Kai versierde het met schelpen en stukjes kurk, die Markes er dan net zo hard weer uitpeuterde.

Af en toe at Winnehald bij een vrouw in het dorp. Kai ging dan mee. De vrouw had een baby van een paar maanden oud. Toen ze die een keer spontaan bij Kai op schoot legde - 'Alsjeblieft! Dit is Pelle!' - zag Winnehald voor het eerst een lach over Kai's gezicht glijden. Toen wist hij dat het de goede kant op ging.

Een paar weken later zaten Winnehald en zijn jonge gast samen voor hun hut. De vangst was goed geweest die dag. Ze waren allebei moe, maar tevreden.

'Zal ik de netten nog gaan halen?' vroeg Kai.

'Nee, laat maar, dat komt morgen wel,' antwoordde Winnehald. En glimlachend liet hij er op volgen:

'Je begint al een echte visser te worden! Het lijkt wel alsof je je leven lang niets anders gedaan hebt...'

Toen gebeurde waar Winnehald stilletjes op had gehoopt. Er trok een donkere wolk over Kai's gezicht. Winnehald deed alsof hij niets zag. Even later drupte er een traan over de wang van de jongen. Driftig streek hij hem weg met de mouw van zijn kiel.

'Maar dat is niet zo...' zei Winnehald voorzichtig.

En toen was er geen houden meer aan. Een springvloed van tranen bulderde onhoorbaar uit Kai's buik omhoog. Hij kon het niet tegen houden, het was alsof hij de zee zelf had ingeslikt. Alsof alles van de afgelopen maanden de vorm van ronde, zoute druppels had aangenomen en nu onstuitbaar door zijn ogen naar buiten moest. Hij begon te snikken. Zijn hele lichaam begon krampachtig te schokken, rare geluiden hikten uit zijn keel.

Winnehald zei niets.

Pas na een hele tijd, toen het schokken opgehouden was en het snikken minder werd, maar Kai's ogen nog steeds vol water stonden, reikte Winnehald hem een grote rode zakdoek aan. Kai snoot luidruchtig en langdurig zijn neus.

Toen stond Winnehald op en zei:

'Kom, laten we de benen strekken op het strand.'

Kai frommelde de zakdoek weg en knikte. Hij wist niet of hij zich schaamde of zich vooral opgelucht voelde, bewegen leek hem nu goed. En zo, terwijl ze samen langs de zee liepen, kwam eindelijk het verhaal er uit, met horten en stoten en lange pauzes. De zon was al onder gegaan, het laatste licht weerkaatste op de kalme golven, toen Winnehald vroeg:

'En nu, wat wil je nu?'

En vóór Kai er goed over nadacht, flapte hij er uit:

'Ik wil terug...'

Meteen schaamde hij zich - Winnehald moest niet denken dat hij ondankbaar was.

'Ik bedoel... het is fijn hier...'

En met een armgebaar wees hij over de zee en het vissersdorp achter hen.

'En het is ook goed met jou... en... nou ja, wat je allemaal voor me gedaan hebt... Maar, het is niet thuis. Snap je?'

Meteen schoten zijn ogen weer vol tranen bij de gedachte aan hoe het 'thuis' nu moest zijn. De visser streek met zijn vingers door zijn grijzende haren.

'Ik geloof wel dat ik het snap. Jij moet je thuis zoeken... Ga maar. Ga dat maar doen.'

Maar zo simpel was dat niet.

Winnehald wilde eerst zeker weten dat er geen pest meer heerste in de streek waar Kai heen wilde. Het duurde nog maanden vóór hij van vrienden uit de stad het bericht kreeg dat dat het geval was. Ook wilde hij weten wat Kai er zou gaan doen. Waar hij zou gaan wonen. Kai verzon een verhaal en Winnehald deed alsof hij geloofde wat Kai hem op de mouw speldde. Toen moest de lange tocht nog worden voorbereid. De visser wilde Kai vergezellen, maar deze wees dat beslist af:

‘Jij moet bij je netten blijven en vissen. Je hebt al zoveel voor me gedaan, ik vind de weg heus alleen ook wel.’

Hij zei er niet bij dat hij liever alleen wilde zijn, om zich te kunnen voorbereiden op wat hem te wachten stond. Hij deed ondertussen wel heel moedig, maar af en toe draaide zijn hart zich om als hij er aan dacht dat hij terug zou komen in zijn stad, een stad zonder zijn vader en moeder. En al wilde hij het niet toegeven, het deed hem diep in zijn hart goed dat Winnehald hem had gezegd dat hij altijd terug kon komen naar het dorp aan de zee. Al was hij dat zeker niet van plan, tuurlijk niet!

Het regende toen Kai en Winnehald de hut uitstapten op de ochtend van het vertrek. Het had de hele nacht al geregend en Winnehald stopte hem nu een wollen jak toe. Dat hield de regen wat langer tegen. De visser liep mee tot aan de rand van het dorp. Ze zeiden niet veel tegen elkaar. Kai was daar blij om. Jarenlang had hij in zijn leven nauwelijks iets met afscheid nemen te maken gehad. Toen, ineens, verloor hij zijn vader én zijn moeder. En nu moest hij alwéér iemand achterlaten. Hij was dat niet gewend. Het was net of er een steen in zijn maag zat, die er maar niet uit wilde. Stilletjes keek hij naar de man met het bruinverbrande gezicht naast hem. De visser had zich nog niet geschoren, er zaten baardstoppels op de gladde huid van zijn wangen. Het leek alsof Winnehald nergens aan dacht. Vreemd, dacht Kai, ik weet eigenlijk haast niks van hem, alleen hoe hij zijn dagen doorbrengt. En toch vind ik het vreselijk om bij hem weg te gaan. Alsof Winnehald iets van zijn gedachten voelde gaf hij hem een klopje op zijn schouder:

'Nou jongen, het ga je goed. Pas goed op jezelf. En denk maar aan de zee als het moeilijk wordt...'

Aarzelend stak Kai zijn hand uit. Hij wist niet goed wat hij zeggen moest.

'Bedankt... voor alles...'

Snel draaide hij zich om. Nog steeds die steen in zijn maag.

Na een paar honderd meter keek hij nog eens om. De visser stond er nog steeds. Hij stak een arm omhoog. Kai zwaaide terug. Even later benam de eerste heuvel hem het zicht op het dorp.